

BIBLIOGRAFIA FOLCLORULUI ROMÎNESC ¹
PE ANII 1944 — 1950

REVISTELE DESPOIATE

ION MUȘLEA

(Lipsa indicației locului de apariție arată că revista se publică la București)

1. Academia Română
Memoriile Secțiunii Literare
2. Académie Roumaine
Bulletin de la Section Historique
3. Academia R.P.R. Institutul de Istorie și Filozofie
Studii și cercetări de istorie veche
4. Academia R.P.R. Buletin științific. C. Științe istorice
5. Almanahul Literar (Cluj)
6. Apulum (Alba-Iulia)
7. Arcades
8. Archivum Europae Centro-Orientalis (Budapest)
9. Anuarul Arhivei de Folclor
10. Balcania
11. Biserica Ortodoxă Română
12. Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice
13. Buletinul Grădinii Botanice și al Muzelului Botanic (Cluj)
14. Buletinul Institutului Român din Sofia
15. Căminul Cultural
16. Carpații (Cluj)
17. Cercetări Folclorice
18. Contemporanul
19. Convorbiri Literare
20. Cultura Creștină (Blaș)
21. Cuvintul Nostru (Dorohoi)
22. Dacoromania (Cluj, Sibiu)
23. Enciclopedia Turistică Românească
24. Erdély (Cluj)
25. Erdély Helikon (Cluj)
26. Erdélyi Múzeum (Cluj)
27. Ethos (Iași)
28. Ethnographia (Budapest)
29. Ethnos (Focșani)
30. Falvak Népe (Cluj, București)
31. Făt-Frumos (Cernăuți, Rîmnicul-Vîlcii)
32. Flacăra

---

¹ Bibliografia folclorului românesc pe anii 1944 — 1950 a fost publicată în nr. 1 — 2/1956 al Revistei de Folclor pag. 345 — 383.

33. Gîndirea
34. Hunedoara Noastră (Deva)
35. Keleti Kapu (Debrecen)
36. Langue et littérature
37. Luceafărul (Sibiu)
38. Mihai Eminescu (Rimnicul Vilcii)
39. Miscellanea Ethnographica (Cluj)
40. Művelődési Utmutató
41. Pasztortüz (Cluj)
42. Plaiuri Hunedorene (Deva)
43. Primăvara Banatului (Lugoj)
44. Ramuri (Craiova)
45. Revista Banatului (Timișoara)
46. Revista Fundațiilor Regale
47. Revista Geografică
48. Revista Institutului Social Banat-Crișana (Timișoara)
49. Revista Istorică
50. Revista Istorică Română
51. Revista Noastră (Craiova)
52. Revista Științifică V. Adamachi (Iași)
53. Revista Teologică (Sibiu)
54. Revue Historique du Sud-Est Européen
55. Revue de Transylvanie (Cluj, Sibiu)
56. Saeculum (Sibiu)
57. Scriptum
58. Siebenbürgische Vierteljahrsschrift (Sibiu)
59. Sociologie Rominească
60. Studii Literare (Cluj)
61. Transilvania (Sibiu)
62. Tribuna Ardealului (Cluj)
63. Universul Literar
64. Utunk (Cluj)
65. Viața Rominească
66. Zorile Romaniților (Caracal)

Tilinca, fluierul fără dop, atât de rar întâlnit astăzi, doar prin Bucovina, Nordul Moldovei și al Ardealului (p. 55), se găsea acum o sută de ani și în satele fostului județ Dîmbovița (vol. IV, pp. 30, 160, 227), în Scăieni-Prahova (vol. XI, p. 402) ca și în Mățău-Muscel (vol. IX, p. 286) unde se spune și *șueriță*, nume pe care autorul nu-l cunoaște. Tilincile nu se făceau numai din lemn de soc sau de salcie, cum susține el, ci și din planta medicinală numită «antonigă» sau «antonică» (*Chaerophyllum aromaticum*), cum i se comunica lui Hașdeu din Mălini-Suceava (vol. XII, p. 436 Nr. 2). Pentru fluierile «rostite» sau care «are rost» (p. 52), interesează poate și termenul *fluieru cu rost*, atestat alături de trișcă în Buhalnița-Neamț (vol. X, p. 97). Despre surlă, autorul nu știe «în ce măsură a pătruns și la sate» și ce fel de instrument era, presupunând că «era un fluier cu ancie... din care mai cîntă și azi unii muzicanți turco-tătari din Dobrogea» (p. 89). Răspunsurile din Gârvanu-Tulcea (vol. IV, p. 351) și mai ales cele din Dăieni-Constanța (vol. II, p. 263) confirmă aceste informații. Oare *șurła* din Maidan-Caraș (vol. XVIII, p. 155), descrisă ca fiind «asemenea fluierței făcute din frapsin, dar pină la 6–7 dm lungă» să fie unul și același instrument?

Termenul «dirlăit» nu a fost explicat suficient acolo unde a fost amintit întia oară (p. 23) — de unde o explicabilă dezorientare a cititorului nespecialist —, ci numai în «notele» de la p. 299. Cred că cuvîntul ar trebui pus în legătură cu «dirla» — o parte a cimpoiului, cum comunică un informator din Mărgineni-Făgăraș (v. XVII, p. 142). Să se vadă și «dirlai, dirlaiuri, dirlăitură», pentru melodie sau cîntec la Al. Țiplea: *Poezii populare din Maramureș* (București, 1906, glosar și pp. 33, 42, 73, 86, 87). De asemenea și «cîntece dirlăite» «unele hori care le cîntă cu vers mai lin», comunicare făcută lui Hașdeu din Șugătag-Maramureș (vol. XVIII, p. 233), de reținut și răspunsul din Hațeg (Vol. XVII, p. 101) în care se spune că o parte a cimpoiului «e dirloiul, care dirlăie». Despre cimpoi avem adeseori descrieri foarte amănunțite la Hașdeu. Ele vor trebui să fie utilizate, dată fiind mai ales vechimea de un secol a informațiilor. Să se vadă în special textele din Chileni-Tutova (Vol. XV, p. 203) și Rîmnicu-Sărat (vol. XII, pp. 98, 142). Tot aici mai amintim că în 3 sate ale fostului județ Constanța o parte a cimpoiului se numește *boroi* (vol. II, pp. 245, 283, 290).

Am amintit că o parte interesantă a cărții o constituie datele referitoare la folclorul literar și la magie. Pentru cea din urmă, la cîntatul ciobanilor din bucium, ca să îndepărteze strigoaicele și vrăjitoarele în noaptea sfîntului Gheorghe (p. 41) indic și eu patru atestări din răspunsurile primite de Hașdeu, una din Bilciurești-Dîmbovița (vol. IV, p. 68), a doua din Cuca-Covurlui (vol. III, p. 97), a treia din Suceava-Borca (vol. XII, p. 292) și ultima din Valea-Mare-Muscel (vol. IX, p. 459). Se cîntă însă, în același scop, și cu fluierile, tot în ultimul sat și în Vlaicu-Olt (vol. XI, p. 262).

Pentru cit de adînc au intrat instrumentele muzicale în credințele poporului — problemă asupra căreia nu s-a insistat suficient — ar fi bine să se amintească despre iele, rusalii sau șoimane, care dansează prin aer la cîntecul cimpoiului (Hașdeu, vol. II, p. 283, IV, p. 76; V, p. 409; VI, p. 231; IX, p. 129 etc.), că uneori ele își au cimpoierul lor propriu (IX, pp. 63 și 5; XVI, p. 54; XVIII p. 152) toboșarul (vol. XVI, p. 54) sau cobzarul (vol. XI, p. 391) propriu. Aceste ființe demonice joacă și acompaniate de fluier (vol. I, p. 123; IV, p. 76), ele se îndrăgostesc chiar de cei care cîntă din acest instrument (vol. XIV, p. 455 și-l duc cu ele (vol. II, p. 34), se cunoaște și o zicătoare: «Cîntă, parcă ar fi luat de iele» (vol. II, p. 34). Poporul crede că există și procedee magice pentru ca ielele să dea cuiva darul de a cînta minunat din fluier (vol. IX, pp. 145 și 195) și anume: să ungi fluierul cu lapte de capră roșie și să-l ții la o rîspintie (vol. IX, p. 107).

Din osul piciorului de cocor se face un fluier din care poți cînta orice, fără să fi învățat vreodată (Hațeg: vol. XVII, p. 93).

Încheind completările cu datele luate din materialul Hașdeu, trec la alte constatări atât de ordin general, cît și de amănunt.

Deși, cum am amintit, nu sînt specialist în domeniul instrumentelor de muzică populară, nu cred de loc că scrișitoarea e un instrument muzical, cum susține autorul (p. 31). De altfel, ar fi fost indicat să meargă direct la sursă și să nu se mulțumească cu o notă bibliografică din «Anuarul» publicat de subsemnatul. Apoi, dacă s-a ocupat de scrișitoare ca jucărie de copii trebuia necondiționat să se ocupe și de jucăriile muzicale ale copiilor. Aceasta este, după părerea mea, o lacună serioasă a monografiei. Pentru aceste jucării ar fi găsit material elementar în lucrările lui Tudor Pamfile (*Jocuri de copii*, editate de Academia Română în anii 1907), (Memoriul I și II) și în 1909 (Memoriul III). Acolo ar fi aflat și completări utile pentru diferitele instrumente muzicale, în special la capitolul «Fluier și mijloace de cîntat» (I, pp. 66–68; II, pp. 79–80 și III, p. 37–40). Tot acolo mai găsea material interesant pentru drîmbă (I, p. 96, Nr. 36), strune (I, Op. 77, Nr. 44) și pentru cîntatul în solzi de pește (I, p. 68 și II, p. 80).

Din punct de vedere tehnic, volumul se prezintă foarte frumos, aş putea spune chiar elegant, atît în ce priveşte tiparul, cît şi legătura. De aceea e regretabil că execuţia unor reproduceri nu e de loc la înălţimea tiparului (vezi în special figurile 6—10). În ce priveşte clişeuul cu Nr.17 («Şireagul la pascu»), mărturisim că nu-i înţelegem rostul. În locul lui se putea da mai de grabă vechiul desen al lui Th. Glatz, reprezentînd un cimpoier de la serbările de Paşti ale romînilor braşoveni (păstrat în Muzeul Brukenthal — Sibiu). De altfel, era bine ca autorul să fi dat cît mai multe ilustraţii cu reproduceri de cimpoaie şi de citeva din frumoasele capete ale fluierelor acestora. E păcat că nu s-a reprodus şi istoricul fluier al lui Avram Iancu dat şi de Pamfile în lucrarea citată mai sus (III, p. 39). Tot aici trebuie să observăm că, dacă s-au dat rezumate cuprinzătoare în ruseşte şi franţuzeşte, trebuia să se dea şi legendele ilustraţiilor în limbile străine respective.

Cîteva expresii improprii ar fi putut fi evitate cu uşurinţă, ca de ex. : «informatori înregistraţi» (p. 160) sau (la p. 299 Nr 1): cîntăreţul «a fost *trecător* la Bucureşti» (în loc de «în trecere»). Se poate spune oare în romîneşte «tobe de frecare» (p. 36)? Mai relev şi o mică inconsecvenţă în ce priveşte buhaiul întrebuiţat la anul nou, despre care, la p. 11, se afirmă că nu e cunoscut în Ardeal, pentru ca, la p. 36 să se spună că «prin sudul Ardealului (e numit) şteand».

Completările şi constatările de mai sus nu scad întru nimic meritul şi valoarea lucrării lui Tiberiu Alexandru şi îi sîntem recunoscători pentru ea. Nu putem spune acelaşi lucru despre Editura de Stat, care a tras în prea puţine exemplare —abia 1090— o lucrare atît de importantă care, după cum se spune în «cuvînt înainte», «caută să fie de folos unui mare număr de cititori, cu sau fără vreo pregătire de specialitate». Să sperăm că monografia «cuprinzătoare»pe care o aşteptăm cu nerăbdare — sau, pînă atunci, cel puţin o a doua ediţie completată — se va bucura de mai multă înţelegere din partea editorilor.

ION MUŞLEA

